

კორუფცია, როგორც სოციალური მოვლენა და გლობალური გიზნის დეტერმინანტი

მგრობული ინტეგრაცია და
სამართლებლო

ეკონომიკისა და ბიზნესის
აქტუალური პრობლემები
გლობალიზაციის
თანამედროვე პირობებში

საერთაშორისო სამეცნიერო-
პრაქტიკული კონფერენცია

თეორია, მეთოდოლოგია,
სისტემური პრობლემები

თეორია უნდა

ეკონომიკის მეცნიერებათა დოქტორი,
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის პროფესორი

საკვანძო სიტყვები:

კორუფცია, გლობალიზაცია, გიზნი

კორუფცია არის ისტორიული მოვლენა, ის არსებობდა მრავალი საუკუნის განმავლობაში. თუმცა როგორც სოციალური ფენომენი, ის პირველად გვხვდება შუმერული ცივილიზაციის ქალაქ-სახელმწიფო ლაგასში (ძვ. წ. არლ. 2319-2311 წლებში). ძვ. წელთაღრიცხვით IV საუკუნეში, ძველ ინდურ ფილოსოფიურ ტრატატში „არტაშასტრში“, მეფის მრჩეველი ჩანაკია აღწერს ხაზინის ქურდობის 400-მდე ხერხს [შენგელია 2016: 108]. ჰეროდოტეს ცნობით ძვ. წ. VI საუკუნეში სპარსეთის მეფე კამბიზმა ქრთამის აღებისათვის ცოცხლად გააძრო ტყავი მოსამართლეს და მის ადგილზე დანიშნა მისი შვილი, რათა უკანასკნელს არ გაეხედა ქრთამის აღება. გენიალურმა იტალიელმა ფილოსოფოსმა მაკიაველიმ კორუფცია იმ ავადმყოფობას შეადარა, რომლის განკურნებაც შეუძლებელია. მეფე ნიკოლოზ I-ის მოღვაწეობის პერიოდში, კორუფცია ყვაოდა რუსეთში. მემატინანე აღწერს, რომ მან თავის ვაჟს შესჩვილა: „ჩემი და შენ გარდა რუსეთში ყველა ჩინოვნიკი იპარავსო“ [http://genia.ge/?p=10547].

კორუფციის პრობლემას ფართო ადგილი ეთმობა ბიბლიაში: „ქრთამს ნუ აიღებ, რადგან ქრთამი აბრმავებს თვალხილულს და ასხვაფერებს მართალთა საქმეებს“ [ბიბლია. გამოსვლა 23:8]. ბიბლიაში წერია, რომ კორუმ-

პირებული ადამიანი უნდა დაისაჯოს, რადგანაც: „რაკი სწრაფადვე არ ისჯება ბოროტი საქმე, ამიტომ ბედავს კაცი ბოროტების ჩადენას“ [ბიბლია. ეკლესიასტე 8:11]. „ფულის მოყვარული ფულით ვერ გაძლება, – აღნიშნავს სოლომონი, – და არც სიმდიდრის მოყვარული თავის შემოსავლით“ [ბიბლია. ეკლესიასტე 5:9].

როგორც ვხედავთ, კორუფციას ფართო ადგილი უჭირავს, როგორც ადამიანების მატერიალურ ყოფაში, ასევე სულიერ სფეროში. საზოგადოების ევოლუციის პერიოდში ის უფრო მეტად იჩენს თავს, ვიდრე ნებისმიერ სხვა დროს. ცნობილი ამერიკელი სოციოლოგი და პოლიტოლოგი სამუელ ჰანტინგტონი კორუფციის პრობლემას აანალიზებს თავის შრომაში „მოდერნიზაცია და კორუფცია“. მეცნიერის აზრით, იმპრესიონისტული სინამდვილე ცხადყოფს, რომ კორუფციის მასშტაბი ურთიერთკავშირშია სწრაფ სოციალურ და ეკონომიკურ მოდერნიზაციასთან. მე-19 და მე-20 საუკუნეების ამერიკის პოლიტიკური ცხოვრებისთვის კორუფცია ნაკლებად იყო დამახასიათებელი, ვიდრე მე-18 საუკუნისათვის. იგივე შეიძლება ითქვას მე-17 და მე-19 საუკუნეების ბოლო პერიოდის ბრიტანეთზე. ცხადია, რომ კორუფცია არის ეფექტიანი პოლიტიკური ინსტიტუციონალიზმის დეფიციტის შედეგი [ჰანტინგტონი].

სამეცნიერო-პრაქტიკული ჟურნალი

ყურადსაღებია მეცნიერის დასკვნა, რომლის მიხედვითაც, კორუფციის სიხშირე მთლიანობაში ნაკლებია იმ ქვეყნებში, სადაც სამთავრობო რესურსები მოხმარდა პოლიტიკური პარტიების მშენებლობას, ვიდრე იქ, სადაც პარტიები სუსტები დარჩნენ. ეს მოდელი ასახავს დასავლეთის ისტორიულმა გამოცდილებამ. პარტიები, რომლებიც თავდაპირველად ბიუროკრატის წურბელებად გვევლინებიან, საბოლოოდ გარდაიქმნებიან მის გარსად, რომელიც მას კლანისა და ოჯახის გამანადგურებელი კალიბრისაგან იცავს [ჰანტინგტონი].

მიჩნეულია, რომ კორუფცია მხოლოდ უარყოფით ზეგავლენას ახდენს ნებისმიერ სიტუაციაში ყველა ქვეყნის ეკონომიკაზე. ამასთან, ცნობილი მეცნიერის დუგლას ჰიუსტონის გამოკვლევით „კორუფცია და ადამიანური განვითარება“ [Leite, Weidmann 1999] დასტურდება, რომ ეს კანონზომიერება ყველა შემთხვევაში როდი მუშაობს. იმ ქვეყნებში, სადაც დომინირებს მართვის არაეფექტიანი სისტემა, კორუფცია შეიძლება კანონის უზენაესობას ჩაენაცვლოს, ეკონომიკის სტიმულიზატორად მოგვევლინოს და ამის შედეგად, მოკლევადიან პერიოდში პოზიტიური ზეგავლენა მოახდინოს ქვეყნის ეკონომიკურ ზრდაზე [Leite, Weidmann 1999:104].

კორუფციისადმი ნეგატიური დამოკიდებულება გამომდინარეობს უტილიტარული მოსაზრებიდან, რომლის მიხედვითაც, ის როგორც კანონის საწინააღმდეგო მოვლენა ზრდის ეკონომიკურ დანახარჯებს, ზღუდავს ინვესტიციების პროდუქტიულობას და უარყოფითად აისახება ეკონომიკურ ზრდაზე. იმ შემთხვევაში, თუ ეს დაკავშირებულია ისეთ მდგომარეობასთან, როდესაც პიროვნული უფლებები და საკუთრება კანონით არის დაცული, ეს არგუმენტები სრულიად ლოგიკურია, მაგრამ, რამდენად ლეგიტიმურია ეს მოსაზრება იმ ქვეყნებში, სადაც კანონის უზენაესობა არ არის დადგენილი და შესაბამისად კანონიერება არ არის დაცული. ს. ჰანტინგტონი და ნ. ლეითი მიიჩნევენ, რომ კორუფცია არის კანონიერების შემცველი იმ ქვეყნებში, სადაც საკანონმდებლო ბაზა მოისუსტებს. უფრო ზუსტად, კორუფციის სარგებელი გამოიხატება იმაში, რომ მის მიერ შექმნილი ღირებულება შეიძლება აღემატებოდეს დანახარჯებს. ეს შესაძლებელია მხოლოდ მაშინ, როდესაც ბიზნესის წარმართვის კანონიერი შესაძლებლობანი შეზღუდულია

[Huntington 1998: 115]. დ. სტერფილდი გამოყოფს კორუფციის ორ სახეს: რომელიც ზღუდავს ეკონომიკურ განვითარებას და აფართოებს მას [Marff 1964: 319]. ხშირად, კორუფცია გვევლინება „რენტის მითვისების“ ფორმად, მაგალითად, როდესაც კერძო კომპანიები იცავენ საკუთარ შემოსავლებს კონკურენტებისაგან სახელმწიფოს მეშვეობით. კორუფციას ასევე შეუძლია მიგვიყვანოს ეკონომიკური საქმიანობის მაშტაბების ზრდამდე მაშინ, როდესაც ჩინოვნიკების მოსყიდვით კომპანიები თავს არიდებენ უგუნურ კანონებს. კორუფციას ზოგჯერ ახლავს ირიბი უპირატესობაც. მაგალითად, კ. მარფი, ა. შლეიფერი, ს. ვიშნი [Marff 1964:213] მიიჩნევენ, რომ ეს აისახება ამ გზით არაეფექტიანი მწარმოებლების მხარდაჭერაში. მიუხედავად ამ პრობლემაზე მეცნიერულ აზრთა სხვადასხვაობისა, ერთი რამ ცხადია, რომ სტაბილური ეკონომიკის მქონე ქვეყნებში კორუფციის ნეგატიური შედეგები აღემატება პოზიტიურს, ხოლო არაეფექტიანი ეკონომიკის მქონე ქვეყნებში ჩანს კორუფციის ზოგიერთი პოზიტიური ეფექტი. ამ კონცეფციის დასაბუთებას მიეძღვნა მაუროს „კორუფციის ეკონომიკაზე ზემოქმედების მოდელი“ [Mauro 1995:123].

უკანასკნელ წლებში კორუფციამ ახალი თვისებები და ფორმები შეიძინა და სხვადასხვა მიმართულებებშიც გამოავლინა. კორუფცია გლობალიზაციის პარალელურად განვითარდა და უფრო მრავალფეროვანიც გახდა. ლიტერატურული წყაროების მიხედვით, გლობალური ენოდება კორუფციას, რომელიც ექსპორტირდება საერთაშორისო საფინანსო-ეკონომიკური ორგანიზაციების, ტრანსნაციონალური კორპორაციებისა და სხვა საერთაშორისო სტრუქტურების საქმიანობის შედეგად მსოფლიოს ნებისმიერ ქვეყანაში. ხშირ შემთხვევაში სწორედ კორუფციაა მსოფლიო ქვეყნების ჩამორჩენილობისა და სიღარიბის მიზეზი.

მსოფლიოში თითქმის არ არსებობს ქვეყანა, რომელიც კორუფციისაგან სრულად თავისუფალია. ამაზე მეტყველებს „კორუფციის აღქმის ინდექსი“, რომლითაც ხდება ქვეყნებისა ტერიტორიების შეფასება იმის მიხედვით, თუ რამდენად კორუმპირებულად განიხილება მათი საჯარო სექტორი.

2005 წლიდან საქართველოს ხელისუფლე-

ბის ერთ-ერთ პრიორიტეტად კორუფციასთან ბრძოლა გამოცხადდა. საინტერესოა, რომ კორუფციის აღქმის ინდექსი (CPI) 2014 წელს, საქართველოს 100 შესაძლებლიდან 52 ქულა აქვს მინიჭებული. ამ მონაცემით ის 175 ქვეყნ-დან 50-ე ადგილზეა. 2012-2014 წლებში საქართველოს ქულის დინამიკა ქვეყანაში კორუფციის აღქმის დონის მნიშვნელოვან ცვლილებაზე არ მეტყველებს. შეიძლება ითქვას, რომ კორუფციის აღქმის დონეს საქართველოში ბოლო 3 წლის მანძილზე მნიშვნელოვანი პროგრესი არ განუცდია. საქართველოს შედეგი (52 ქულა 100 შესაძლებლიდან) იმაზე მიუთითებს, რომ ქვეყანაში კვლავაც არსებობს მნიშვნელოვანი პრობლემები კორუფციის კუთხით.

2014 წლის „კორუფციის არქმის ინდექსში“ 50 ქულა, რომელიც საქართველომ დაიმსახურა, თავისთავად მიუთითებს ქვეყანაში პრობლემებზეც. „საერთაშორისო გამჭვირვალობა“ მიიჩნევს, რომ აუცილებელია, დაბალანდეს ხელისუფლების აღმასრულებელი ძლიერი შტო და, ამასთან, გაძლიერდეს მაკონტროლებელი ინსტიტუტები [www.reportingproject.net/occrp/index.php/en/ccwatch].

კორუფციის საკითხებზე მომუშავე საერთაშორისო და ადგილობრივი ექსპერტები საქართველოში დიდ წინააღმდეგობას აწყდებიან, როდესაც საქმე ეხება ელიტური კორუფციის, ანუ ხელისუფლების მაღალ ემ-ელონებში არსებული კორუფციის კვლევას. არც ერთი ხელისუფლება არ აღიარებს, რომ ქვეყანაში ელიტური კორუფცია არსებობს. ამას მარტივი მიზეზი აქვს – სიტყვა „ელიტური“ თავისთავად გულისხმობს იმას, რომ მასში პოლიტიკური ელიტა არის ჩართული. თუმცა ელიტური კორუფციის შინაარსზე, მის გამომხატულებასა და ეკონომიკურ შედეგებზე, მათ შორის საქართველოში, საერთაშორისო ორგანიზაციები საკმაოდ დეტალურად საუბრობენ. მაგალითად, არასამთავრობო ორგანიზაცია (Betselmann Foundation 2014) მიუთითებს, რომ ელიტური კორუფციის ძირითადი გამომხატულება არის საჯარო სახსრების გაფლანგვისა და საჯარო სამსახურში დასაქმებული პირების მხრიდან სამსახურეობრივი უფლებამოსილების ბოროტად გამოყენების ტენდენციები. ხოლო ორგანიზაცია Freedom House მიაჩნია, რომ ელიტური კორუფციის მსგავსი მაგალითები იწვევს სახელმწიფოს მხრიდან ფავორიტიზმს

და შიდა გარიგებებს ბიზნესის ცალკეულ წარმომადგენლებთან [www.justice.gov.ge/files/Departments/Analytical/] ხელისუფლების მხრიდან უკვე გახმაურებულია ელიტური კორუფციის ერთ-ერთი ყველაზე ნათელი მაგალითი ე.წ. ტელევიზიების ამნისტია. 2010 წლის საგადასახადო ამნისტიით სახელმწიფომ ტელეკომპანიებს „რუსთავი 2“, „იმედი“ და „საზოგადოებრივი არხი“ 36 მილიონამდე დავალიანება ჩამოაწერა; ანალოგიური აქტი განახორციელა სახელმწიფომ 2012 წლის ოქტომბერში. კითხვას იწვევდა არა თავად ამნისტიის აქტი, რადგან მისი განხორციელების უფლება ყველას აქვს და არც ის, რომ მისი განხორციელების დროს რომელიმე ტელეკომპანია „შეიზღუდა“ არამედ ის, რომ ამნისტია ყველა ტელევიზიას თანაბრად არ შეეხო. ზემოთ წარმოდგენილი ორმაგი სტანდარტი სახელმწიფოს მხრიდან ფავორიტიზმის ნათელი მაგალითია, რაც თავისუფალ კონკურენციას უშლის ხელს. სწორედ ასეთი პრეცედენტების გამო საერთაშორისო ექსპერტულ წრეებსა და ორგანიზაციებში საქართველოში არსებულ კორუფციასა და ეკონომიკურ სიტუაციასთან დაკავშირებით არაერთგვაროვანი შეფასება არსებობს. ორგანიზაციის „საერთაშორისო გამჭვირვალობა“ მიერ 2012 წლის ოქტომბერში გამოქვეყნებული ანგარიშის თანახმად, საქართველომ თითქმის სრულად შეძლო აღმოეფხვრა წვრილი მექრთამეობა. (Transparency International, October 2012). რეფორმები მიმართული იყო საჯარო სამსახურებში გამჭვირვალობის და ეფექტიანობის ასამაღლებლად, შედეგად კორუფცია აღმოეფხვრა დაბალ და საშუალო დონეებზე. თუმცა ქვეყანა დადგა ახალი პრობლემის წინაშე - დაინერგა კორუფცია მაღალ ემელონებში. (Betselmann Foundation 2013). აშშ-ს სახელმწიფო დეპარტამენტის 2012 წლის ანგარიშში, მაგალითად, აღნიშნულია, რომ არასამთავრობო ორგანიზაციების და ოპოზიციის წარმომადგენლების მიერ მიწოდებული ინფორმაციით, საქართველოში პოლიტიკური ნიშნით ხდებოდა საგადასახადო წნეხის გამოყენება კომპანიების მიმართ; ადგილი ჰქონდა საგადასახადო სტრუქტურების მხრიდან კომპანიების დაჯარიმებას, რაც მათი პოლიტიკური ხედვით იყო განპირობებული. საგადასახადო სტრუქტურები საჯარიმო სანქციებს იყენებდნენ დამინების მექანიზმად იმ კომპანიების წინააღმდეგ, ვისაც

სამეცნიერო-პრაქტიკული ჟურნალი

კავშირი ჰქონდა იმ დროინდელ ოპოზიციის წარმომადგენლებთან [www.justice.gov.ge/files/Departments/Analytical/].

ეს დასკვნები დღესაც აქტუალურია, რადგან ახალი ხელისუფლების ძირითადი ძალისხმევა სწორედ ამ ფაქტების გამომზეურებისა და დასაჯისკენ უნდა იყოს მიმართული. თუმცა კორუფციასთან რეალური ბრძოლა არა მხოლოდ წარსულში, არამედ – არსებულის წიაღში წარმოშობილი პრობლემების წინააღმდეგ ბრძოლას გულისხმობს. მაგალითად აშშ სახელმწიფო დეპარტამენტის 2012 წლის ანგარიშში დასახელებული დარღვევები დღეს, ფაქტობრივად, კვლავ საყურადღებოა. ნაკლებსავარაუდოა, რომ ახალი ხელისუფლების პირობებში გაუმჯობესდეს პოლიტიკური ოპონენტების მხარდამჭერი ბიზნესის შევიწროვების მაჩვენებელი. ასევე საყურადღებოა ფავორიტიზმის გარკვეული ნიშნები, კერძოდ ის, რომ ახალი ხელისუფლების პირობებში 2013 წლის იანვრიდან პრაქტიკულად ყველა საჯარო უწყებამ შეიცვალა კორპორატიული ნომრები და სატელეკომუნიკაციო კომპანია „ჯეოსელის“ ქსელიდან „მაგთის“ ქსელში გადაერთო; ანალოგიური მყისიერი ცვლილება შეეხო ნავთობის სფეროსაც – კომპანია „ლუკოილმა“ მთლიანად ჩაანაცვლა საჯარო უწყებების მომსახურებაში მთელი საქართველოს მასშტაბით კომპანიები „გალფი“ და ვისოლი“; ღიად მოხდა დაზღვევის სისტემის გადანაცვლება სადაზღვევო კომპანია „ქართუს“ მიმართულებით; ღიად არის ასევე აღიარებული და გამართლებულიც კი ფავორიტიზმისა და პროტექციონიზმის ფართოდ დამკვიდრება საჯარო სამსახურში კადრების დასაქმების თვალსაზრისით. დედაქალაქის მერიაში დაფიქსირდა მსხვილი მასშტაბის კორუფციული გარიგება (ჯოდოკია ბოდოკიას საქმე), რამოდენიმე მუნიციპალიტეტში, კორუფციული გარიგებების გამო დაკავებულ იქნა მაღალი თანამდებობის პირები; გამოვლინდა სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის უკანონო შესყიდვა სოფლის მეურნეობის სამინისტროში და სხვა [www.state.gov/r/pa/ei/bgn/5253].

2014 წელს საერთაშორისო სავალუტო ფონდის მიერ გამოქვეყნებული რეგიონალური ანგარიშის მიხედვით, საქართველოში არაფორმალური ეკონომიკის ზომა მშპ-ის თითქმის 20%-ია, რაც აღემატება ბელორუსის, თურქეთის, ლიტვის, რუმინეთის, ბულგარეთის, ხორვატიის

და სხვა განვითარებული თუ განვითარებადი ქვეყნის მონაცემებს. არაფორმალური საქმიანობა გადასახადების გვერდის ავლით ხორციელდება, რაც თავისთავად ვნებს საჯარო ფინანსებს. ანგარიშში აღნიშნულია, რომ ძირითადი ფაქტორი, რაც განაპირობებს არაფორმალური ეკონომიკის მაღალ მაჩვენებლს არის კორუფცია, არასამართლიანი საგადასახადო რეგულაციები, ბიზნესის საწარმოებლად შექმნილი უთანასწორო პირობები, რაც ძირითადად გამოხატება მონოპოლიების არსებობასა და თავისუფალი კონკურენციის დაბალ მაჩვენებელში. საქართველოს შემთხვევაში ზემოაღნიშნული მიზეზებიდან განსაკუთრებით გამოკვეთილი იყო მარეგულირებლების წნეხი და ინსტიტუციების ხარისხი. მარეგულირებლების წნეხი მოიცავდა არათანაბარ პირობებში მოქცეულ ბიზნესებს, მონოპოლიებს, რაც გამოხატულია ცალკეული ბიზნესების მიერ ბაზარზე დომინირებით; ინსტიტუციებიდან გამოყოფილი იყო სასამართლო სისტემის გაუმართაობა, გამჭვირვალობის დაბალი ხარისხი [www.state.gov/r/pa/ei/bgn/5253].

საინტერესოა საჯარო მოხელეების შემოსავლების გამჭვირვალობის საკითხი. აქ საუბარია არა ხელფასებზე, რაც რეგულირდება კანონით, არამედ დანამატებზე, რომელიც ასევე გათვალისწინებულია ქართული კანონმდებლობით, კერძოდ, საჯარო სამსახურის კოდექსით, მაგრამ არ არის დეტალიზებული მათი დადგენის მექანიზმი. ვინ და რა კრიტერიუმებით აფასებს პრემირების სუბიექტს გაუგებარია.

საქართველოში სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მიერ გამოქვეყნებული 2015 წლის სიღარიბის მაჩვენებლის მიხედვით, მოსახლეობის დაახლოებით 10%, ანუ 430 ათასამდე ადამიანი ლატაკთა კატეგორიას მიეკუთვნება. ხაზგასასმელია, რომ რამდენიმე წელია ქვეყანაში სიღარიბის მაჩვენებელი არ იცვლება. ეს ნიშნავს, რომ სახელისუფლებო ცვლილება, ახალი საინვესტიციო პროექტები, ასობით გახსნილი ვირტუალური საწარმო, მოსახლეობის ცხოვრების დონეს ვერ ცვლის. ის, რომ ამ თვალსაზრისით საქართველოში მძიმე სოციალური მდგომარეობაა, ამაზე „ჯინის“ ინდექსიც მიუთითებს. სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მიერ გამოქვეყნებული ინფორმაციით, მთლიანი ფულადი ხარჯების მიხედვით, „ჯინის“ ინდექსი - 0,47-ია. ცნობილია, რომ

როდესაც „ჯინის“ ინდექსი 0,40-ს აჭარბებს, ქვეყანაში საშემოსავლო და ქონებრივი დიფერენციაცია მაღალია.

ამ პირობებში სრულიად ალოგიკურია იმ სახელფასო დანამატების დანესება, რომელიც დომინირებს საჯარო სექტორში და ხელს უწყობს მოსახლეობის სოციალურ დიფერენციაციას. 2014 წლის 15 ივლისს საქართველოს მთავრობამ გამოსცა დადგენილება, რომლის მიხედვითაც განისაზღვრა პრემიის გაცემაზე უფლებამოსილი პირები, გაჩნდა პრემიის გაცემის დასაბუთების აუცილებლობა, გარკვეული შეზღუდვები დანესდა პრემიის გაცემის პერიოდულობასა და ოდენობაზე. აღსანიშნავია ის, რომ საქართველოს მთავრობის დადგენილებით გარკვეულწილად დარეგულირდა მხოლოდ მთავრობას დაქვემდებარებულ უწყებებში პრემირების სისტემა, თუმცა აღნიშნულ დადგენილებაში არაფერია ნათქვამი სახელფასო დანამატებზე, რომელიც საქართველოს კანონმდებლობით პრემიის მსგავსად საჯარო მოხელის დამატებითი ანაზღაურების ანალოგიურ საშუალებას წარმოადგენს. საქართველოში არსებული სახელფასო პოლიტიკის ზოგადი შეფასებისთვის მნიშვნელოვანია აგრეთვე მონაცემები, რო-

მელიც უკანასკნელ წლებში სახელმწიფო ბიუჯეტიდან შრომის ანაზღაურებისათვის გაწეულ ხარჯებს ასახავს. როგორც ირკვევა, 2014 წელს შტატით გათვალისწინებულ თანამშრომელთა შრომის ანაზღაურების ყველაზე მაღალი ნიშნული ფიქსირდება 1 296 186 185 ლარი, რაც დაახლოებით 109 მილიონი ლარით აღემატება 2013 წლის შრომის ანაზღაურებაზე დახარჯულ თანხებს, ხოლო 247 მილიონი ლარით 2012 წლის მაჩვენებელს, რაც მეტყველებს იმაზე, რომ სახელმწიფოში დასაქმების პრობლემა წყდება არა ბიზნესის გაფართოების, არამედ საბიუჯეტო სექტორის ზრდის ხარჯზე, რაც „სოციალური ეკონომიკის“ კონცეფციის აღორძინებაზე მეტყველებს და მძიმედ აწვება გადასახადების გადამხდელებს [ზინარაშვილი 2014].

კორუფციასთან ბრძოლა წარმოადგენს ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს პრობლემას, რომელზეც ბევრად არის დამოკიდებული ქვეყნის ეკონომიკური განვითარება და სტაბილურობა. ამ მიმართულებით ქვეყანაში უნდა გადაიჭრას რამოდენიმე მნიშვნელოვანი საკითხი, რომელიც ხელს შეუწყობს ამ მანკიერი მოვლენის შეზღუდვას ჩვენს საზოგადოებაში.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ბიბლია. გამოსვლა 23:8.
2. ბიბლია. ეკლესიასტე 8:11.
3. ბიბლია. ეკლესიასტე 5:9.
4. ბიბლია. იოანე 5:19, გამოცხადება 12:9.
5. ბიბლია. მათე 4:8, 9.
6. კორუფციის ისტორიიდან. <http://genia.ge/?p=10547>
7. Marff, K. (1964). Economic Development Through Bureaucratic Corruption // American Behavioral Scientist. Vol. 82. № 2. P. 337–341.
8. Mauro, P. (1995). (Corruption and Growth // Quarterly Journal of Economics. Vol. 110. № 3. P. 681-712.
9. ზინარაშვილი, ს. (2014). წელს თანამდებობის პირებზე ორჯერ მეტი სახელფასო დანამატი გაცა, ვიდრე პრემია. პირველი რადიო, 2015.
10. შენგელია, თ. (2016). გლობალური ბიზნესი. თბილისი.
11. ჰანტინგტონი, ს. მოდერნიზაცია და კორუფცია. <http://liberty.ge/>.
12. Huntington, S. (1998). Political Order in Changing Societies. New Haven: Yale University Press.
13. Leite, C., Weidmann, J. (1999). Does Mother Nature Corrupt? Natural Resources, Corruption, and Economic Growth. Washington: International Monetary Fund, (= IMF Working Paper № 85).
14. Huston, D. (2006). Corruption and Human Development // Cato Journal. . Vol. 26. № 1. P. 29–46.
15. Wikipedia /კორუფცია/.
16. www.reportingproject.net/occrp/index.php/en/ccwatch
17. www.justice.gov.ge/files/Departments/Analytical/.
18. www.state.gov/r/pa/ei/bgn/5253.
19. www.eprc.ge/index.php?a=main&pid.
20. www.justice.gov.ge/files/Departments/Analytical/.
21. www.idfi.ge/.

Corruption as Social Phenomenon and Determinant of Global Business

Teimuraz Shengelia

Doctor of Economic Sciences,

Professor Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Key words:

MODERN GLOBALIZED WORLD, CORRUPTION, GLOBAL BUSINESS

Summary

In modern globalized world, study of the problem of corruption in different cultures becomes more urgent and actual. The present problem has an active influence on socio-economic stability of world countries.

Corruption in broad understanding is non-targeted use of the state power is illegitimate and, as a rule, is used for secret, personal well-being. Practice of illegal financing, which is legitimate in one country, can be illegitimate in another. That's why apprehension of corruption is different according to the countries. To draw a line of distinction between the justice and corruption is quite difficult, because in separate countries the policy of support to the groups of interests and the practice of lobbying is acceptable, but in other countries it is considered to be corruption. The present work discusses the problem of corruption apprehension in Georgia and its influence on business.